

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग (रोहयो)
शासन निर्णय क्रमांक : मग्रारो-२०१६/प्र.क्र. ४० /मग्रारो-१
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक : ०१ एप्रिल, २०१६

पहा :- केंद्र शासनाची दिनांक २३ मार्च, २०१६ ची अधिसूचना.

प्रस्तावना:

केंद्र शासन प्रत्येक वर्षी महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेंतर्गत देण्यात येणाऱ्या मजुरीचा दर निश्चित करते. तदनुसार, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी अधिनियम २००५ (४२ वा २००५) मधील कलम ६ नुसार संदर्भांकित दिनांक २३ मार्च, २०१६ च्या अधिसूचनेनुसार महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेवरील मजुरांना प्रतिदिन द्यावयाच्या मजुरीचा दर महाराष्ट्रासाठी दिनांक १ एप्रिल, २०१६ पासून रुपये १९२ /- (रुपये एकशे ब्यान्नव फक्त) प्रतिदिन इतका निश्चित केला आहे. सदरहू मजुरी दर राज्यात लागू करणेबाबत शासन खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे :-

शासन निर्णय:

केंद्र शासनाने निश्चित केलेला मजुरीचा दर, महाराष्ट्र रोजगार हमी अधिनियम, १९७७ (दिनांक ६ ऑगस्ट, २०१४ पर्यंत सुधारित) मधील कलम ३ (क) अनुसार राज्यास लागू होतो. केंद्र शासनाच्या दिनांक २३ मार्च, २०१६ च्या अधिसूचनेनुसार दिनांक १ एप्रिल, २०१६ पासून महाराष्ट्रासाठी मजुरीचा दर रुपये १९२/- (रुपये एकशे ब्यान्नव फक्त) प्रतिदिन इतका निश्चित करण्यात आला असून सदर दर राज्यात लागू करण्यात येत आहे. त्या आधारे महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेवरील मजुरीचे दरपत्रक निश्चित करण्यात आले आहे. त्याचा सविस्तर तपशील सोबत जोडपत्र - एक मध्ये दिलेला आहे.

२. सदर दरसूची दिनांक १ एप्रिल, २०१६ पासून निर्गमित होणाऱ्या हजेरीपटावरील कामांवर सुधारित दराप्रमाणे मजुरी देय होईल. त्या दिनांकापासून सुधारित दराची अंमलबजावणी झाली असे समजावे. दिनांक १ एप्रिल, २०१६ पूर्वीच्या हजेरीपटाच्या कामांच्या मजुरीची सुधारित दराने फरकाची रक्कम काढण्यात येऊ नये.

३. या शासन निर्णयाच्या समवेत जोडपत्र-चार व पाच मध्ये दर्शविलेल्या दैनिक रोजंदारीवर काम करणाऱ्या मजुरांशिवाय महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली इतर काही कामांसाठी दैनिक रोजंदारीवर काम करणाऱ्या मजुरांनाही परिच्छेद-१ मध्ये निर्धारित केल्याप्रमाणे प्रतिदिनी मजुरी द्यावी.

४. केंद्र शासनाने निर्धारित केलेल्या मजुरीच्या दरामुळे कामांच्या व्याप्तीमध्ये वाढ होत नाही. त्यामुळे अंदाजपत्रकातील वाढ म्हणजे फक्त मजुरी दरात होणारी नैसर्गिक वाढ इतपत मर्यादित आहे. सध्या सुरु असलेली कामे किंवा शेल्ववरील कामांची अंदाजपत्रके सुधारित मजुरी दरानुसार करताना ज्या स्तरावरून प्रशासकीय मान्यता दिली आहे त्याच स्तरावर सुधारित अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता देण्यात यावी

अ) सद्यस्थितीत सुरु असलेली कामे बंद न करता त्यांच्या सुधारित अंदाजपत्रकास १५ दिवसात मान्यता द्यावी, कोणत्याही परिस्थितीत सुधारित अंदाजपत्रकामुळे मजुरी अदा करण्यास विलंब होणार नाही, याची दक्षता घ्यावी.

५. या दरपत्रकामध्ये अकुशल बाबीसाठी अकुशल मजुरांना द्यावयाच्या मजुरीसंबंधीचे दर निर्धारित करण्यात आले आहेत. कुशल बाबीसाठीचे दर त्या-त्या खात्याच्या विहित दरसूचीनुसार देण्यात यावेत. सर्वसाधारणतः जलसंधारण, कृषि, पाणी पुरवठा व स्वच्छता, जलसंपदा, रस्ते, वनीकरण, इत्यादींच्या कामाच्या ज्या अकुशल बाबी आहेत, त्या सर्व अकुशल बाबींचा यात अंतर्भाव केलेला आहे.

६. संबंधित खात्याच्या कामावरील भरावाचे मोजमाप घेताना संकुचन घटीबाबत जलसंपदा खात्याच्या विहित नियमाप्रमाणे मोजमाप घेऊन मजुरी अदा करावी.

७. राज्यातील जनजाती उपयोजना क्षेत्रे (जोडपत्र-२) तसेच डोंगराळ क्षेत्रे (जोडपत्र-३) येथे उल्लेख केलेल्या शासन निर्णयान्वये शासनाने घोषित केलेले आहेत. सदर क्षेत्रासाठी मजुरीचे दर ठरविताना जोडपत्र-दोन व जोडपत्र-तीन मधील शासन निर्णयातील जिल्हे / तालुके / गावे / पाडे / वस्त्या यांचा आदिवासी उपयोजना क्षेत्र व डोंगराळ क्षेत्र यामध्ये भागशः अथवा पूर्णतः समावेश आहे किंवा कसे, याची खात्री शासन निर्णयानुसार करून मगच मजुरीच्या दराबाबत कार्यान्वयीन यंत्रणेने निर्णय घ्यावा.

८. हे दरपत्रक निर्धारित करताना एकूण शंभर मीटर अंतरापर्यंतची वाहतूक मजुरांमार्फत डोक्यावरून करणे गृहित धरले आहे व शंभर मीटरपेक्षा अधिक अंतरावरची वाहतूक ही सामान्यतः गाढव, बैलगाडी, ट्रॅक्टर किंवा डंपर याद्वारे करणे अभिप्रेत आहे. त्यामुळे शंभर मीटरपेक्षा अधिक अंतरावरील वाहतुकीचा खर्च हा कामाच्या कुशल भागावरील खर्च समजण्यात यावा आणि अशा कामाची मजुरी संबंधित खात्याच्या विहित दरपत्रकानुसार देण्यात यावी. काही विशिष्ट ठिकाणी व विशिष्ट परिस्थितीत १०० मीटरपेक्षा जास्त अंतरावरील वाहतूक मजुरांमार्फत डोक्यावरून करण्याची गरज भासत असेल तर तसे करण्यास हरकत नाही. पण त्यासाठीचे वाहतुकीचे दर हे संबंधित खात्याच्या दरसूचीनुसारच राहतील.

९. शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्रमांक रोहयो-२००३/प्र.क्र. ३८/रोहयो-६, दिनांक २६ ऑगस्ट, २००३ मधील (अ) (६) मजुरांना पिण्याचे पाणी कामाच्या ठिकाणी पुरविण्याबाबतचे दर व क) शासन निर्णय क्रमांक मग्रा०-२०१०/प्र.क्र.०४/रोहयो-१, दिनांक २२ ऑक्टोबर, २०१० अन्वये मजुरांच्या स्वतःच्या हत्यारांचे भाडे (रुपये २ प्रती मनुष्य दिन) व धार लावण्याचा खर्च (रुपये २/- प्रती मनुष्य दिन) नुसार देण्यात यावे.

१०. कठीण खडकात खोदाई करणे (सुरुंग लावून अथवा सुरुंग विरहीत) ही बाब पूर्णपणे कुशल समजण्यात यावी.

११. कामाची गुणवत्ता राखण्यासाठी खात्याचे नियमानुसार घ्यावयाच्या गुणनियंत्रण चाचण्यांकरिता अंदाजपत्रकात तशी तरतूद करावी.

१२. हे आदेश दिनांक १ एप्रिल, २०१६ पासून अंमलात येतील.

१३. हे आदेश जिल्हाधिकारी तथा जिल्हा कार्यक्रम समन्वयक / मुख्य कार्यकारी अधिकारी तथा सह जिल्हा कार्यक्रम समन्वयक यांनी तात्काळ सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांना कळवावेत.

१४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०४०११७०९२०५४१६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सोबत : जोडपत्रे.

(डॉ. प्रमोद शिंदे)

उप सचिव (मग्रा०हयो), नियोजन विभाग

प्रत-

- १) मा. राज्यपालांचे सचिव,
- २) मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
- ३) सर्व मा. मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ४) मुख्य सचिवांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई,
- ५) सर्व अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ६) संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,
- ७) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीकरिता),
- ८) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, नागपूर,
- ९) कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- १०) संचालक, मृदसंधारण व्यवस्थापन, पुणे,
- ११) संचालक, फलोत्पादन, पुणे,
- १२) संचालक, सामाजिक वनीकरण, पुणे,
- १३) सर्व विभागीय आयुक्त
- १४) सर्व जिल्हाधिकारी (मुंबई व मुंबई उपनगर वगळून),
- १५) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (मुंबई व मुंबई उपनगर वगळून),
- १६) महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर,
- १७) महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य (लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपूर,
- १८) मुख्य अभियंता व सह सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १९) मुख्य अभियंता व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- २०) मुख्य अभियंता, लघुपाटबंधारे (स्था.स्तर) विभाग, पुणे,
- २१) उप सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ रोजगार हमी समिती, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई, सर्व विशेष कार्य अधिकारी व पदसिद्ध उपविकास आयुक्त(रोहयो), विभागीय आयुक्त कार्यालय,
- २२) सर्व अधीक्षक अभियंता, पाटबंधारे मंडळ,
- २३) सर्व अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ,
- २४) सर्व अधीक्षक अभियंता, लघुपाटबंधारे (स्था.स्तर) मंडळ,
- २५) सर्व जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी,
- २६) सर्व कार्यकारी अभियंता, जलसंपदा विभाग,
- २७) सर्व कार्यकारी अभियंता, सा.बां.विभाग,

- २८) सर्व कार्यकारी अभियंता, जिल्हा परिषद बांधकाम विभाग,
- २९) सर्व कार्यकारी अभियंता, जिल्हा परिषद सिंचन विभाग,
- ३०) सर्व कार्यकारी अभियंता, लघुपाटबंधारे (स्थानिकस्तर) विभाग,
- ३१) सर्व विभागीय वनसंरक्षक,
- ३२) सर्व विभागीय वन अधिकारी,
- ३३) सर्व उप संचालक, सामाजिक वनीकरण,
- ३४) सर्व गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती,
- ३५) सर्व तहसीलदार,
- ३६) लेखा व अधिदान अधिकारी, मुंबई,
- ३७) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- ३८) सर्व कोषागार अधिकारी,
- ३९) सर्व उप कोषागार अधिकारी,
- ४०) सर्व उप सचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, नियोजन विभाग (रोहयो),
- ४१) निवडनस्ती- रोहयो-१.

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना

मजुरीचे दरपत्रक

दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून लागू

जोडपत्रे

(शासन निर्णय नियोजन विभाग (रोहयो) क्रमांक
मग्रा०-२०१६, /प्र.क्र.४० /मग्रा०-१, दिनांक
०१ एप्रिल, २०१६ चे जोडपत्र एक ते सहा पृष्ठ क्र.
१ ते २९)

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रूपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
१	जमिनीत, सर्व प्रकारची माती, गाळ, चुना, शाडू, वाळू/रेती अशा भूस्तरात खोदकाम तासणीसह करणे व खोदून काढलेली सामग्री निर्देश दिल्याप्रमाणे १० मीटर अंतरापर्यन्त डोक्यावर वाहून नेणे व ३० सें.मी. जाडीपर्यन्तच्या थराथरात १.५० मीटर उंचीपर्यन्त नेऊन टाकणे वा पसरविणे वा फरेत भरणे.			
	(अ) खोदाई - (सर्वसाधारण)	घनमीटर	९३.८८	८१.६४
	(ब) आर्द्रस्थितीत खोदाई (सर्वसाधारण)	घनमीटर	११२.७८	९७.९६
	(क) विहिरीसाठी खोदाई दर	घनमीटर	११७.३२	१०१.८९
२	जमिनीत मऊ मुरुमातील भूस्तरात खोदकाम तासणीसह करणे व खोदून काढलेली सामग्री निर्देश दिल्याप्रमाणे १० मीटर अंतरापर्यन्त डोक्यावर वाहून नेणे व ३० सें.मी. जाडीपर्यन्तच्या थराथरात १.५० मीटर उंचीपर्यन्त नेऊन टाकणे वा पसरविणे वा फरेत भरणे.			
	(अ) खोदाई - (सर्वसाधारण)	घनमीटर	११८.२२	१०२.९६
	(ब) विहिरीसाठी खोदाई दर	घनमीटर	१४७.८५	१२८.६५
३	जमिनीत कठीण मुरुमातील भूस्तरात खोदकाम तासणीसह करणे व खोदून काढलेली सामग्री निर्देश दिल्याप्रमाणे १० मीटर अंतरापर्यन्त डोक्यावर वाहून नेणे व ३० सें.मी. जाडीपर्यन्तच्या थराथरात १.५० मीटर उंचीपर्यन्त नेऊन टाकणे वा पसरविणे वा फरेत भरणे.			
	(अ) खोदाई - (सर्वसाधारण)	घनमीटर	१६१.९२	१४०.७५
	(ब) विहिरीसाठी खोदाई दर	घनमीटर	२०२.१३	१७५.८२

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रूपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
४	जमिनीत कठीण मुरुम ज्यामध्ये ०.१ घ.मी. पेक्षा कमी आकाराचे धोंडे असतील अशा भुस्तरात खोदकाम तासणीसह करणे व खोदून काढलेली सामग्री निर्देश दिल्याप्रमाणे १० मीटर अंतरापर्यन्त डोक्यावर वाहून नेणे व ३० सें.मी. जाडीपर्यन्तच्या थराथरात १.५० मीटर उंचीपर्यन्त नेऊन टाकणे वा पसरविणे वा फरेत भरणे.			
	(अ) खोदाई - (सर्वसाधारण)	घनमीटर	१९१.४०	१६६.४५
	(ब) विहिरीसाठी खोदाई दर	घनमीटर	२३९.४७	२०८.१८
५	कठीणमान भुस्तरात जमिनीत खोदकाम तासणीसह करणे व खोदून काढलेली सामग्री निर्देश दिल्याप्रमाणे १० मीटर अंतरापर्यन्त डोक्यावर वाहून नेणे व ३० सें.मी. जाडीपर्यन्तच्या थराथरात १.५० मीटर उंचीपर्यन्त नेऊन टाकणे वा पसरविणे वा फरेत भरणे.			
	(अ) खोदाई - (सर्वसाधारण)	घनमीटर	२९४.८०	२५६.४०
	(ब) विहिरीसाठी खोदाई दर	घनमीटर	३६८.४३	३२०.५१
६	मऊ खडकाचे भुस्तरात जमिनीत खोदकाम तासणीसह करणे व खोदून काढलेली सामग्री निर्देश दिल्याप्रमाणे १० मीटर अंतरापर्यन्त डोक्यावर वाहून नेणे व ३० सें.मी. जाडीपर्यन्तच्या थराथरात १.५० मीटर उंचीपर्यन्त नेऊन टाकणे वा पसरविणे वा फरेत भरणे.			
	(अ) खोदाई - (सर्वसाधारण)	घनमीटर	३६७.८२	३१९.८९
	(ब) विहिरीसाठी खोदाई दर	घनमीटर	४५९.८९	३९९.८८

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रूपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
७	जांभ्या खडकातील भूस्तरात जमिनीत खोदकाम तासणीसह करणे व खोदून काढलेली सामग्री निर्देश दिल्याप्रमाणे १० मीटर अंतरापर्यन्त डोक्यावर वाहून नेणे व ३० सें.मी. जाडीपर्यन्तच्या थराथरात १.५० मीटर उंचीपर्यन्त नेऊन टाकणे वा पसरविणे वा फरेत भरणे.			
	(अ) खोदाई - (सर्वसाधारण)	घनमीटर	४७८.६४	४१६.२०
	(ब) विहिरीसाठी खोदाई दर	घनमीटर	५९८.५२	५२०.५२
८	सर्व प्रकारची माती, गाळ, चुना शाडू, रेती, वाळू, मऊ मुरुम, कठीण मुरुम, दगड-धोंडे, सर्व आकाराची खडी इत्यादी सुरवातीच्या १० मीटर अंतरापलिकडे एकूण १०० मीटर अंतरापर्यन्त डोक्यावर वाहून नेण्यासाठी अतिरिक्त दर -			
	क्र.	अतिरिक्त अंतर मीटर		
	१	१०	घनमीटर	२१.७७
	२	२०	घनमीटर	४०.०७
	३	३०	घनमीटर	५८.५१
	४	४०	घनमीटर	७६.८०
	५	५०	घनमीटर	९५.४०
	६	६०	घनमीटर	११३.६९
	७	७०	घनमीटर	१३२.१४
	८	८०	घनमीटर	१५०.५८
	९	९०	घनमीटर	१६९.०३
	१०	१००	घनमीटर	१८७.१६

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रुपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
९	आवरण किंवा गाभा भराईकरीता भरावाच्या ठिकाणी आणलेल्या खालील प्रकारच्या सामग्रीतील झाडे-झुडपे, गवताचीमुळे इत्यादी काढून टाकणे, ठेकळे फोडणे व ती पसरविणे याकरिता भरावाचे थरासाठी योग्य पातळीपर्यंत संस्करण (Earthwork Dressing) करणे-			
	(अ) माती, मऊ मुरुम व कठीण मुरुम व धोंडे सामग्रीसाठी	घनमीटर	८.७७	७.७०
	(ब) मऊ/जांभाखडक/कठीणमान	घनमीटर	१६.७८	१४.६६
१०	मऊ/कठीणमुरुम/गाळ/वाळू/ रेती वा सर्व प्रकारची माती आवश्यक ते प्रमाणे कामाच्या ठिकाणी गोळा केलेल्या ढिगापासून वाहून नेणे, पसरविणे / आंथरणे व त्याचे छेदन/ संस्करण करणे इत्यादी सर्व कामे पूर्ण करणे. (वहन अंतराचा अंतर्भाव नाही)	घनमीटर	३७.६४	३२.६५
११	आदेशानुसार जमीन कडेकडेने साफ करणे व २० से.मी. परीघापर्यंतची मुळे काढणे या सर्वगोष्टी १० मी. अंतरापर्यंत हलविणे.	चौ.मीटर	४.९९	४.३९
१२	सर्व प्रकारच्या भूस्तरातून उपलब्ध झालेली सामग्री खड्ड्यापासून/ढीगापासून प्रत्येक १.५ मीटर जादा उंचीवर उचलून नेण्यासाठी आणि/ किंवा यांच्या भागासाठी जादा दर -			
	क्र.	अतिरिक्त उचल अंतर मीटर		
	१	१.५०	घनमीटर	५३.३६
	२	३.००	घनमीटर	७६.८०
	३	४.५०	घनमीटर	११०.३६
	४	६.००	घनमीटर	१४४.०८
	५	७.५०	घनमीटर	१७७.१९
	६	९.००	घनमीटर	२१०.८९

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रूपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
	एकूण १०.५० मी.च्यापुढे अ.क्र.१२ (६) अधिक प्रती मी. उंची करिता.	घनमीटर	३६.८९	३२.०५
१३	माती / मुरुम बांधावर प्रत्येक ३० सें.मी.जाडीचे सैल (लूज) थरावर पाणी सडा-शिंपण करणे.	घनमीटर	१८.८९	१६.३३
१४	माती / मुरुम बांधावर प्रत्येक ३० सें.मी. जाडीचे थरावर हात ठोकळ्याद्वारे आवश्यक घनीकरणासाठी निर्देशाप्रमाणे बत्तीकरण करणे.	घनमीटर	२८.२७	२४.६४
१५	३० मीटर परिसरात पसरलेल्या क्षेत्रातून दगड / धोंडे गोळा करणे व आदेशानुसार त्यांचा बांध तयार करणे (Loose Boulder Structure & Rock Toe) व दगडी चिपांनी पोकळ्या भरून घनीकरण करणे, इत्यादी.	घनमीटर	१५०.१२	१३०.६३
१६	आदेशानुसार जागेवर उपलब्ध असलेली झुडपे तोडून त्यापासून ३० सें.मी. ते ४५ सें.मी. लांबीच्या आकाराच्या खुंट्या तयार करणे, एकाबाजुने अणकुचिदार करणे व प्रत्येकी १०० खुंट्यांची १ मोळी तयार करणे व त्याचा साठा करणे-	१०० खड्ड्या करिता	३६.८९	३२.०५
१७	ठराविक अंतरावर खुंट्या लावण्यासाठी दिलेल्या आदेशानुसार क्षेत्राची गटामध्ये विभागणी करणे. ढिगामधून खुंट्या आणणे व जमिनीमध्ये त्या ठराविक अंतरावर रोवणे.	१०० खड्ड्या करिता	४०.०७	३४.९२
१८	आदेशानुसार जलशोषक खंदक वा सलग समतलचर वा विलग समतल चर तयार करण्यासाठी ६० सें.मी. रुंदीचे व ३० सें.मी. खोलीचे आदेश दिल्यानुसार विविध लांबीचे जलशोषक खंदक तयार करण्यासाठी खालील भूस्तरात खोदकाम करणे व खोदकामातून निघालेले साहित्य आदेशानुसार खंदकाबाहेर पसरविणे वा बांध घालणे.			

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रुपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
	(अ) माती व मऊ मुरुमात	घनमीटर	७८.९२	६८.४८
	(ब) कठीण मुरुमात	घनमीटर	११०.३६	९६.००
१९	पुर्वी नांगरलेल्या/व खरलेल्या जमिनीवरील सैल मातीतील ढेकळे फोडून फावड्याने माती ओढून वाफे तयार करण्यासाठी उरळी ज्याची तळासरी / पायथा रुंदी ६०.०० सें.मी. व माथा रुंदी ३०.०० सें.मी. व आवश्यक उंचीच्या आकाराच्या उरळ्या बांधणे (नांगरणी आवश्यकतेनुसार ट्रॅक्टरव्दारे करावी व त्याचा दर कृषि खात्यानुसार जादा आकारावा)	मीटर	२.२६	१.९६
२०	कोणत्याही आकारमानाचा वाफा तयार करण्यासाठी जमिनीत १५ सें.मी. खोलीपर्यंत खोदकाम करणे, मातीची ढेकळे फोडणे, दगड / डबर / मुळे इत्यादी आक्षेपार्ह बाबी काढून वेगळ्या करणे व आवश्यक त्या आकाराचा गादी वाफा / गवताचा वाफा / उंचवटा तयार करणे.	चौ.मीटर	७.५६	६.५१
२१	आदेशानुसार ४ मी.लांबीचे ६० सें.मी. रुंदीचे व ३० सें.मी. खोलीचे एका आड एक समतलचर तयार करण्यासाठी खोदकाम करणे, खोदलेली वरच्या मऊ थरातील माती चराच्या वरच्या अंगाला जमा करणे व खा लील थरातील कठीण माती वा मुरुमाचा खालच्या अंगाला उंचवटा तयार करणे, इत्यादी.		०.००	०.००
	(अ) माती व मऊ मुरुमात	प्रतिचर	५७.४६	४९.९०
	(ब) कठीण मुरुमात	प्रतिचर	७९.५३	६९.१०
२२	उपरोक्त बाब क्र. २१ मधील आदेशानुसार खोदलेल्या चराच्या वरच्या अंगाला जमा केलेली माती चरात ओढणे व उर्वरीत चर पूर्ण भरून काढण्यासाठी वरच्या अंगाची माती फावड्याने खरडून चर अशाप्रकारे भरून काढणे.	प्रतिचर	३३.८६	२९.३३

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रुपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
२३	उपरोक्त बाब क्र. २२ मधील आदेशानुसार तयार करण्यात आलेल्या चरात खत घालणे व त्याचे मिश्रण करणे. (यामध्ये खताच्या किंमतीचा अंतर्भाव नाही)	प्रतिचर	१३.३१	११.५०
२४	कामाचे ठिकाणी उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या माती, रेती, शेणखत यांचे मिश्रण पॉलिथिन पिशव्यांमध्ये भरणे व आदेशानुसार भरलेल्या पिशव्या चौथऱ्यावर मांडणे (फक्त मजुरीचा खर्च) पिशव्यांचा आकार सें. मीटर मध्ये		०.००	०.००
	(अ) १० X २०	प्रति १०० पिशव्या करीता	३७.६४	३२.६५
	(ब) १२.५० X २५		४७.०२	४०.९७
	(क) २५ X ३५		७५.१३	६५.३०
	(ड) ३५ X ४५		९३.८८	८१.६४
२५	दाखविल्याप्रमाणे पॉलिथिन पिशव्यांमध्ये बी पेरणे (बियाणांची किंमत यामध्ये अंतर्भूत नाही)	प्रति १०० पिशव्या करीता	१७.६९	१५.४३
२६	छोट्या पॉलीथिन पिशव्यांमधील रोपे मोठ्या पिशव्यांमध्ये बदली करणे.	प्रति १०० पिशव्या करीता	५६.२४	४८.९८
२७	उचित प्रकारे गोळा केलेल्या काटेरी झुडूपांपासून निर्देश दिल्याप्रमाणे १.२० मीटर उंचीचे काटेरी कुंपण घालणे, आवश्यकता भासल्यास आधार देणे.	प्रतिमीटर	६.८०	५.७५
२८	बैलगाडी भाड्याने घेण्याचा खर्च यामध्ये दोन ड्रमसह बैलगाडी, गाडीवाहक व बैलजोडी यांचा समावेश आहे.	प्रतिदिन	६७२.००	५८५.६८
२९	जमिनीमध्ये ३० सें.मी. x ३० सें.मी. x ३० सें.मी. आकाराचे खालील भूस्तरात खोदकाम करून वृक्षलागवडीकरीता निर्देशानुसार खड्डे खोदणे.			
	(अ) माती / मऊमुरुमात	घनमीटर	१०९.००	९४.७९
	(ब) कठीण मरुमात	घनमीटर	१४७.७१	१२८.५१

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रुपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
३०	बाब क्र. २९ नुसार तयार करण्यात आलेले खड्डे वृक्ष लागवडीकरीता सुपीक मातीने भरणे.	प्रतीखड्डा	१.९२	१.६७
३१	वृक्ष लागवडीकरीता खोदलेले खड्डे सुपीक मातीने भरणेसाठी, मातीत खोदकाम करणे व माती १० मी. अंतरापर्यंत त्यासाठी वाहून आणणे.	घनमीटर	९३.८८	८१.६४
३२	कामाच्या ठिकाणी भूपृष्ठावर अथवा आधीच खोदकाम करण्यात आलेल्या क्षेत्रातून उपलब्ध झालेल्या १५ कि.ग्रॅ. ते २० कि.ग्रॅ. वजनाचे शुष्क डबरापासून/दगडापासून १५ सें.मी. ते २३ सें.मी. जाडीचे पृष्ठावरण (Dry Pitching) तयार करणेसाठी डबराची / दगडाची हस्त रचीत संरचना करणे व त्यातील पोकळ्या (Voids) दगडी चिपांनी भरणे (यामध्ये दगड / चिपांच्या किंमतीचा अंतर्भाव नाही).	चौ.मीटर	८६.४८	७५.१३
३३	दगडाच्या खाणीच्या ठिकाणी भूपृष्ठावर सुरंग न लावता खोदकाम करून मोठ्या आकाराचे दगड १५ कि.ग्रॅ. ते २० कि.ग्रॅ. वजनाचे काढण्यासाठी आवश्यक खोदकाम करणे व त्याची १० मी. अंतरापर्यंत व १.५ मी. उंचीपर्यंत वाहतूक करणे व अशा डबरापासून / दगडापासून १५ सें.मी. ते २३ सें.मी. जाडीचे शुष्क पृष्ठावरण (Dry Pitching) तयार करणेसाठी डबराची / दगडाची हस्तरचीत संरचना करणे व त्यातील पोकळ्या (Voids) दगडी चिपांनी भरणे.	चौ.मीटर	१२२.१६	१०६.१३

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एकाचा दर	
			रुपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
३४	जलरोधक खंदक (CUT OFF TRENCH) किंवा मातीचे भरावातील (EARTH WORK) गाभा क्षेत्राचे (HEARTING ZONE) वा एकाच मातीत माती भरा व (Mono Zone) करावयाचा असल्यास (पूर्णाउपखोरे - खार पाणपट्ट्यातील कामे) त्याचे बांधकाम करण्यासाठी विशिष्ट निवड केलेल्या पदग्रहण क्षेत्रात योग्य दर्जाच्या मातीत खोदकाम करून निघालेली सामग्री १० मी. वहन अंतरापर्यंत व १.५ मी. उंचीपर्यंत वाहून नेणे व ती ३० सें.मी. जाडीपर्यंतच्या थराथरात व्यवस्थित पसरविणे, उद्ग्रहण क्षेत्रातून आलेली झाडांचीमुळे काढून बाहेर फेकणे, मातीची ढेकळे फोडणे व मातीचा थर योग्य पातळीत संस्करण (Dressing) करणे. [जलशिंपण व रोलरद्वारे भरावाचे विनिर्दिष्टानुसार सघनन करणे (Watering and Compaction) ही कुशल बाब म्हणून समजण्यात यावी व याचा अंतर्भाव येथील बाबीत केलेला नाही. पाटबंधारे खात्याच्या दरसूचीनुसार यासाठी अतिरिक्त दर जोडण्यात यावा.]	घनमीटर	१०२.२०	८८.८९

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रुपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
३५	मातीचे भरावातील (EARTH WORK) आवरण क्षेत्राचे (CASING ZONE) बांधकाम करण्यासाठी विशिष्ट निवड केलेल्या उद्ग्रहण क्षेत्रात खालील योग्यदर्जाच्या भूस्तरात खोदकाम करून निघालेली सामग्री १० मी.वहन अंतरापर्यंत व १.५ मी. उंचीपर्यंत वाहून नेणे व ती ३० सें.मी. जाडीपर्यंत च्या थराथरात व्यवस्थित पसरविणे, उद्ग्रहण क्षेत्रातून आलेली झाडांचीमुळे काढून बाहेर फेकणे, ढेकळे फोडणे व सामग्रीचा थर योग्यपातळीत संस्करण (Dressing) करणे.[जलशिंपण व रोलरद्वारे भरावाचे विनिर्दिष्टानुसार सघनन करणे (Watering and Compaction) ही कुशल बाब म्हणून समजण्यात यावी व याचा अंतर्भाव केलेला नाही. जलसंपदा खात्याच्या दरसूचीनुसार यासाठी अतिरिक्त दर जोडण्यात यावा.]			
	(अ) मऊ मुरुमाद्वारे	घनमीटर	१२६.९९	११०.३६
	(ब) कठीण मुरुमाद्वारे	घनमीटर	१५९.०४	१३८.१७
३६	रस्त्याच्या भरावाचे बांधकाम करण्यासाठी (EARTH WORK) उद्ग्रहण क्षेत्रात खालील योग्य दर्जाच्या भूस्तरात खोदकाम करून निघालेली सामग्री १० मी. वहन अंतरापर्यंत १.५ मी. उंचीपर्यंत वाहून नेणे व ती ३० सें.मी. जाडीपर्यंतच्या थराथरात व्यवस्थित पसरविणे, उद्ग्रहण क्षेत्रातून आलेली झाडांचीमुळे काढून बाहेर फेकणे, ढेकळे फोडणे व सामग्रीचा थर योग्य पातळीत (Camber, Grade, Super elevation and proper section) आणण्यासाठी संस्करण (Dressing) करणे.[जलशिंपण व रोल रद्वारे भरावाचे विनिर्दिष्टानुसार सघनन करणे (Watering and Compaction) ही कुशल बाब म्हणून समजण्यात यावी व याचा अंतर्भाव केलेला नाही. सार्वजनिक बांधकाम खात्याच्या दर सुचिनुसार यासाठी अतिरिक्त दर जोडण्यात यावा.]			
	(अ) मातीद्वारे	घनमीटर	१०२.२०	८८.८९
	(ब) मऊ मुरुमाद्वारे	घनमीटर	१२६.९९	११०.३६
	(ग) कठीण मुरुमाद्वारे	घनमीटर	१५९.०४	१३८.१७

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रुपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
३७	दगडाच्या खाणीच्या ठिकाणी अथवा रस्त्याच्या कडेला आधीच सुरंग लावून व तुकडे करून उपलब्ध करून दिलेल्या साधारणतः २० सें.मी. ते ३० सें.मी. आकाराच्या दगडांपासून/धोंड्यांपासून ८० मि.मी. ते १०० मि.मी. आकाराची खडी तयार करणे व तिचा जागेवर ढीग करणे किंवा फरेत भरणे [यामध्ये खाणीच्या ठिकाणी सुरंग लावणे व उडविणे, मोठ्या दगडाचे तुकडे करणे (Expenses of drilling, blasting and secondary breaking are not included) यावरील खर्चाचा अंतर्भाव नाही.	घनमीटर	१८५.९४	१६१.६१
३८	दगडाच्या खाणीच्या ठिकाणी अथवा रस्त्याच्या कडेला आधीच सुरंग लावून व तुकडे करून उपलब्ध करून दिलेल्या साधारणतः २० सें.मी. ते ३० सें.मी. आकाराच्या दगडांपासून/धोंड्यांपासून ४० मि.मी. ते ६० मि.मी. आकाराची खडी तयार करणे व तिचा जागेवर ढीग करणे किंवा फरेत भरणे [यामध्ये खाणीच्या ठिकाणी सुरंग लावणे व उडविणे, मोठ्या दगडाचे तुकडे करणे (Expenses of drilling, blasting and secondary breaking are not included) यावरील खर्चाचा अंतर्भाव नाही.	घनमीटर	२४७.६४	२१५.४४
३९	दगडाच्या खाणीच्या ठिकाणी अथवा रस्त्याच्या कडेला भूपृष्ठ भागावरील उपलब्ध असलेले मोठ्या आकाराचे दगड/धोंडेगोळा करणे व त्यासाठी आवश्यकता असल्यास जमिनीत आवश्यकते खोदकाम करणे व अशी दगड/धोंडे गोळा करून (सुरंग न लावता) त्यापासून ८० मि.मी. ते १०० मि.मी. आकाराची खडी तयार करणे व तिचा जागेवर ढीग करणे किंवा फरेत भरणे.	घनमीटर	४५४.२९	३९४.८८

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- महाराष्ट्र दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
जोडपत्र-एक				
महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणांच्या कामांबाबत प्रस्तावित करण्यात आलेल्या मजुरीची दिनांक ०१ एप्रिल, २०१६ पासून सुधारित दरसूची				
बाब क्र.	प्रस्तावित बाब	एकक	एककाचा दर	
			रुपये १९२/-	
			सुधारित दर	
			जनजाती उपयोजना/डोंगराळ क्षेत्रासाठी दर	इतर क्षेत्रासाठी दर
१	२	३	४	५
४०	दगडाच्या खाणीच्या ठिकाणी अथवा रस्त्याच्या कडेला भूपृष्ठभागावरील उपलब्ध असलेले मोठ्या आकाराचे दगड/धोंडे गोळा करणे व त्यासाठी आवश्यकता असल्यास जमिनीत आवश्यकते खोदकाम करणे व अशी दगड/धोंडे गोळा करून (सुरुंग न लावता) त्यापासून ४० मि.मी.ते ६० मि.मी. आकाराची खडी तयार करणे व तिचा जागेवर ढीग करणे किंवा फरेत भरणे.	घनमीटर	५१६.२८	४४८.८५
४१	सर्व आकाराची खडी ढिगापासून वाहून नेणे, पसरविणे/आंथरणे व त्याचे छेदन/संस्करण करणे इत्यादी सर्व कामे करणे.	घनमीटर	४७.०२	४०.९७

जोडपत्र दोन

राज्यातील आदिवासी जनजाती उपयोजना अंतर्गतचे क्षेत्र दर्शविणारे विवरणपत्र
(शा.नि. आ.वि.वि. क्र.टीएसपी-१०८६/८७१०/प्र.क्र.३१/का.५, दि.९.३.१९९० च्या जोडपत्र १ व २ प्रमाणे)

अनु. क्रमांक	जिल्हा	जनजाती/आदिवासी पूर्ण समाविष्ट तालुके	उपयोजना तालुके अंशतः समाविष्ट तालुके
१	२	३	४
१	ठाणे	(१) डहाणू (२) तलासरी (३) मोखाडा (४) जव्हार (५) वाडा (६) शहापूर (७) विक्रमगड	(१) पालघर (२) वसई (३) भिवंडी (४) मुरबाड (५) अंबरनाथ
२	रायगड	..	(१) कर्जत (२) पेण (३) खालापूर (४) पनवेल (५) सुधागड (६) रोहा
३	नाशिक	(१) कळवण (२) सुरगाणा (३) पेठ	(१) बागलाण (२) दिंडोरी (३) इगतपुरी (४) नाशिक (५) देवळा (६) सिन्नर (७) त्र्यंबकेश्वर (८) चांदवड
४	नंदुरबार	(१) तळोदा (२) अक्राणी-(धडगाव) (३) अक्कलकुवा (४) नवापूर	(१) शहादा (२) नंदुरबार
५	धुळे	..	(१) साक्री (२) शिरपूर
६	जळगांव	..	(१) चोपडा (२) यावल (३) रावेर
७	अहमदनगर	..	(१) अकोले (२) संगमनेर
८	पुणे	..	(१) जुन्नर (२) आंबेगाव (३) खेड (४) मावळ

९	नांदेड	..	(१) किनवट (२) हदगांव (३) भोकर (४) माहूर (५) हिमायतनगर
१०	हिंगोली	..	(१) हिंगोली (२) औंढा नागनाथ (३) कळमनुरी
११	अमरावती	(१) धारणी (२) चिखलदरा	(१) वरुड (२) अचलपूर (३) मोरशी
१२	वाशिम	..	(१) मालेगाव (२) मनोरा
१३	अकोला	..	(१) अकोट (२) तेल्हारा (३) पातूर
१४	बुलढाणा	..	(१) जळगाव-जमोद (२) संग्रामपूर (३) मेहकर
१५	यवतमाळ	..	(१) मारेगाव (२) राळेगाव (३) केळापूर (४) घाटंजी (५) यवतमाळ (६) बाभुळगाव (७) कळंब (८) पूसद (९) महागाव (१०) उमरखेड (११) झरी जामणी (१२) आर्णि (१३) वणी (१४) नेर (१५) दिग्रस (१६) दारव्हा
१६	नागपूर	..	(१) रामटेक (२) काटोल (३) उमरेड (४) सावनेर (५) नारखेड (६) पारशिवनी
१७	भंडारा	..	(१) साकोली (२) तुमसर (३) लाखनी

१८	वर्धा	..	(१) सेलू (२) आर्वी (३) कारंजा (४) समुद्रपूर
१९	गोंदिया	..	(१) सालेकसा (२) अर्जुनी मोरगाव (३) देवरी (४) सडक अर्जुनी (५) आमगाव (६) गोरगाव (७) गोंदिया (८) तिरोरा
२०	गडचिरोली	(१) सिरोंचा (२) अहेरी (३) एटापल्ली (४) धानोरा (५) कुरखेडा (६) भामरागड (७) कोरची	(१) गडचिरोली (२) आरमोरी (३) चामोर्शी (४) देसाईगंज (वडसा) (५) मुलचेरा
२१	चंद्रपूर	..	(१) राजुरा (२) गोंडपिंपरी (३) मूल (४) चंद्रपूर (५) नागभिड (६) सिंदेवाही (७) ब्रम्हपुरी (८) चिमूर (९) वरोरा (१०) भद्रावती (११) कोरपणा (१२) सावली (१३) पोंभुर्णा (१४) बल्लारपूर

शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्र. डोंविका-२००९/प्र.क्र.६/कार्यासन-१४८३,
(दि. १८ जानेवारी, २०१० चे सहपत्र व शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. डोंविका-२०१५/प्र.क्र.३५/का. १४८३,
दि.३१ जुलै, २०१५ अनुसार)

जोडपत्र-तीन

राज्यातील डोंगरी विभागाचे क्षेत्र दर्शविणारे विवरणपत्र

अ.क्र	जिल्हा	डोंगरी तालुका	पूर्ण गट	उप गट
१	२	३	४	५
१	ठाणे	१) शहापूर २) मुरबाड ३) भिवंडी	पूर्ण गट (१) पूर्ण गट (२)	उप गट (१)
	एकूण		२	१
२	पालघर	४) मोखाडा ५) जव्हार ६) वाडा ७) वसई	पूर्ण गट (३) पूर्ण गट (४) पूर्ण गट (५)	उप गट (२)
	एकूण		३	१
३	रायगड	८) तळा ९) खालापूर १०) महाड ११) पोलादपूर १२) रोहा १३) सुधागड १४) म्हसाळा १५) पेण १६) मुरुड १७) कर्जत १८) माणगांव १९) पनवेल	पूर्ण गट (६) पूर्ण गट (७) पूर्ण गट (८) पूर्ण गट (९) पूर्ण गट (१०) पूर्ण गट (११) पूर्ण गट (१२) पूर्ण गट (१३) पूर्ण गट (१४) पूर्ण गट (१५) पूर्ण गट (१६)	उप गट (३)
	एकूण		११	१
४	रत्नागिरी	२०) संगमेश्वर २१) चिपळूण २२) लांजा २३) खेड २४) राजापूर २५) मंडणगड	पूर्ण गट (१७) पूर्ण गट (१८) पूर्ण गट (१९) पूर्ण गट (२०) पूर्ण गट (२१)	उप गट (४)
	एकूण		५	१
५	सिंधुदूर्ग	२६) कुडाळ २७) कणकवली २८) वैभववाडी २९) सावंतवाडी ३०) देवगड ३१) मालवण	पूर्ण गट (२२) पूर्ण गट (२३) पूर्ण गट (२४) पूर्ण गट (२५) पूर्ण गट (२६)	उप गट (५)
	एकूण		५	१

अ.क्र	जिल्हा	डोंगरी तालुका	पूर्ण गट	उप गट
६	नाशिक	३२) सुरगणा ३३) कळवण ३४) पेठ ३५) इगतपूरी ३६) बागलाण ३७) सिन्नर ३८) नाशिक ३९) दिंडोरी	पूर्ण गट (२७) पूर्ण गट (२८) पूर्ण गट (२९) पूर्ण गट (३०) पूर्ण गट (३१) पूर्ण गट (३२) पूर्ण गट (३३) पूर्ण गट (३४)	
	एकूण		८	०
७	धुळे	४०) शिरपूर ४१) साक्री	पूर्ण गट (३५) पूर्ण गट (३६)	
	एकूण		२	०
८	नंदूरबार	४२) अक्राणी ४३) अक्कलकुवा ४४) नवापूर ४५) तळोदा ४६) शहादा	पूर्ण गट (३७) पूर्ण गट (३८) पूर्ण गट (३९)	उप गट (६) उप गट (७)
	एकूण		३	२
९	जळगांव	४७) यावल ४८) रावेर ४९) चोपडा ५०) एदलाबाद		उप गट (८) उप गट (९) उप गट (१०) उप गट (११)
	एकूण		०	४
१०	अहमदनगर	५१) अकोले ५२) संगमनेर ५३) अहमदनगर ५४) पारनेर ५५) पाथर्डी	पूर्ण गट (४०) पूर्ण गट (४१)	उप गट (१२) उप गट (१३) उप गट (१४)
	एकूण		२	३
११	पुणे	५६) खेड ५७) आंबेगांव ५८) मुळशी ५९) भोर ६०) मावळ ६१) पुरंदर(सासवड) ६२) वेल्हे ६३) जुन्नर ६४) हवेली	पूर्ण गट (४२) पूर्ण गट (४३) पूर्ण गट (४४) पूर्ण गट (४५) पूर्ण गट (४६) पूर्ण गट (४७) पूर्ण गट (४८) पूर्ण गट (४९) पूर्ण गट (५०)	
	एकूण		९	०

अ.क्र	जिल्हा	डोंगरी तालुका	पूर्ण गट	उप गट
१२	सांगली	(६५) शिराळा (६६) खानापूर (६७) कडेगाव	पूर्ण गट (५१)	उपगट (१५) उपगट (१६)
	एकूण		१	२
१३	सातारा	६८) जावळी ६९) महाबळेश्वर ७०) पाटण ७१) सातारा ७२) वाई ७३) कोरेगांव ७४) खटाव ७५) खंडाळा ७६) माण ७७) फलटण ७८) कराड	पूर्ण गट (५२) पूर्ण गट (५३) पूर्ण गट (५४) पूर्ण गट (५५) पूर्ण गट (५६) पूर्ण गट (५७) पूर्ण गट (५८) पूर्ण गट (५९)	उप गट (१७) उप गट (१८) उप गट (१९)
	एकूण		८	३
१४	कोल्हापूर	७९) शाहुवाडी ८०) गगनबावडा ८१) राधानगरी ८२) भुदरगड ८३) पन्हाळा ८४) करवीर ८५) कागल ८६) चंदगड ८७) आजरा ८८) गडहिंग्लज	पूर्ण गट (६०) पूर्ण गट (६१) पूर्ण गट (६२) पूर्ण गट (६३) पूर्ण गट (६४) पूर्ण गट (६५) पूर्ण गट (६६) पूर्ण गट (६७) पूर्ण गट (६८) पूर्ण गट (६९)	
	एकूण		१०	०
१५	औरंगाबाद	८९) सोयगांव ९०) सिल्लोड ९१) खुलताबाद ९२) कन्नड	पूर्ण गट (७०)	उप गट (२०) उप गट (२१) उप गट (२२)
	एकूण		१	३
१६	बीड	९३)आष्टी ९४)पाटोदा ९५)परळी ९६)केज ९७)बीड ९८)आंबेजोगाई ९९) धारूर		उप गट (२३) उपगट (२४) उप गट (२५) उप गट (२६) उप गट (२७) उप गट (२८) उप गट (२९)
	एकूण		०	७

અ.ક્ર	જિલ્લા	ડોંગરી તાલુકા	પૂર્ણ ગટ	ઉપ ગટ
૧૭	હિંગોલી	૧૦૦)હિંગોલી ૧૦૧)કલ્લમનુરી		ઉપ ગટ (૩૦) ઉપ ગટ (૩૧)
	ઁકૂળ		૦	૨
૧૮	નાંદેડ	૧૦૨) કિનવટ	પૂર્ણ ગટ (૭૧)	
	ઁકૂળ		૧	૦
૧૯	બુલઢાળા	૧૦૩) સંગ્રામપૂર	..	ઉપ ગટ (૩૨)
	ઁકૂળ		૦	૧
૨૦	અકોલા	૧૦૪)પાતૂર	..	ઉપ ગટ(૩૩)
	ઁકૂળ		૦	૧
૨૧	અમરાવતી	૧૦૫) ચિખલદરા ૧૦૬) ધારણી	પૂર્ણ ગટ (૭૨) પૂર્ણ ગટ (૭૩)	
	ઁકૂળ		૦૨	૦
૨૨	યવતમાલ	૧૦૭)પુસદ ૧૦૮)અમરખેડ		ઉપ ગટ (૩૪) ઉપ ગટ (૩૫)
	ઁકૂળ		૦	૨
ઁકૂળ ૨૨ જિલ્લે			૭૩	૩૫

उपगट म्हणून घोषित केलेल्या डोंगरी तालुक्यातील गावांची यादी.			
	जिल्हा	उपगट म्हणून घोषित केलेला डोंगरी तालुका	उपगट तालुक्यातील गावांची नावे
(१)	(२)	(३)	(४)
कोंकण विभाग			
१	ठाणे	(१) वसई	१) चांदीप २) तिपलीया ३) शिवनसई ४) पानसा ५) उसगांवश ६) परोळ ७) शिरवली ८) जळकीया ९) सायवन १०) घाटेघर ११) भावखल १२) पेल्हार १३) माजिवली १४) देपिवली १५) करझोण १६) खानिवंडे १७) भिन्नार १८) खोलसट १९) खैरपाडा २०) सुंदरा २१) बुडाल २२) तिल्हेर २३) सावट २४) गुरतारी २५) बिलालपाडा २६) गया २७) दडविरा २८) सातीवली २९) खर्डी ३०) दैडा ३१) डोलीव ३२) बामन ३३) काजू ३४) कोल्ही ३५) कोळा ३६) चिंचोटी ३७) होबाऊन.
		(२) भिवंडी	१) गणेशपुरी २) वडवली ३) उसगांव ४) घोडगांव ५) आंबीपाडा ६) घोटाडे ७) मोहिली ८) बाबचा ९) मालादियोर १०) देपोली ११) उसपाडी पाडा १२) आंबराईपाडा १३) ध्यार १४) खडकी खुर्द १५) पिंपळवेल १६) खडकी बुद्रुक १७) भाउपोळ १८) गुहापाडा १९) कुहा २०) आंबापाडा २१) देपपाडा २२) माजरपाडा २३) धामणे २४) वरणापाडा २५) पेंडरीपाडा २६) नवावाडा २७) थाऊरपाडा २८) धुलईपाडा २९) पायगाव ३०) पाया ३१) खर्डीपाडा ३२) पैरुनपाडा ३३) भावाडीपाडा ३४) खारबांव ३५) गाणे ३६) लाखिवली ३७) चिंबिपाडा ३८) गौरीपाडा ३९) डोकरनापाडा ४०) अलकोअरी.
२	रायगड	(३) पनवेल	१) माणिकघर २) थीडसावना ३) सावना ४) बामणोरी ५) जामदेवी ६) देवलोळी ७) छावना ८) कालेवली ९) सारसाई १०) आपटा ११) कासप १२) कारडा १३) देवटी १४) गुलसुंडा १५) अकुब्रडी १६) थुराडाव १७) वावेधर १८) कोष्टी १९) दापोवली २०) देवतुली २१) सावला २२) करनाडा २३) कला २४) बंडाना २५) कारल २६) दुलघट २७) कातरभाट २८) दिघारी २९) हातवंडी.

३	रत्नागिरी	(४) मंडणगड	१) आंबवणे बुद्रुक २) किंजळघर ३) पेवे ४) पणदेरी ५) पडवे ६) उंबरशेत ७) वेरळ तर्फे वैश्वी ८) तेर्डी ९) लोकरण १०) म्हाप्रळ ११) अडखळनं १२) कुंभार्ली १३) गोवळे १४) पन्हळी खुर्द १५) बुरी १६) टाकवली १७) टांगर १८) सुर्ली १९) आडरवल २०) वैश्वी २१) पाट २२) शेनाळे २३) सोवेली तर्फे वैश्वी २४) कुडूकखुर्द २५) शिरगांव २६) धुत्रोली २७) सडे २८) तळेघर २९) टाकेड ३०) पाचरळ ३१) धामणी ३२) बोरखत ३३) गोटे ३४) भामधर ३५) सावरी ३६) निगडी.
४	सिंधुदूर्ग	(५) मालवण	१) कुलोस २) असरुंडी ३) भवानी ४) वंजकर ५) टाटारभाव ६) भाटपावणी ७) मिरवडे ८) राटीवडे ९) आजगणी १०) ब्राम्हण ११) हिवाळे १२) आवलीचे १३) खोटले १४) हेडूल १५) वायंनगावडे १६) वायरन १७) पोईप १८) मसुरे १९) वाडेच्या पाट २०) नवापाट २१) गोलवण २२) डिकवळ २३) चापेखोल २४) कुमामे २५) नांदोस २६) तिरावडे २७) पारस २८) हेडूल.
नाशिक विभाग			
५	नंदूरबार	(६) तळोदा	१) सोजूरवाडा २) माळखुर्द ३) चोगांव खुर्द ४) लाकूड शेट ५) खर्डी खुर्द ६) काठोर ७) बंधारा ८) खडी-बुद्रुक ९) जुवाणी १०) लाखापूर ११) माळ १२) मोरामाळ १३) आंबा गव्हाण १४) सीतपावळी १५) बामनी १६) मलुवा १७) राजापूर.
		(७) शहादा	१) काकरद खुर्द २) कनकरदे बुद्रुक ३) कोंढावळ ४) चांदसेली ५) चिरडे ६) वरुड बुद्रुक ७) मळगांव ८) भुलाना ९) दरा १०) राणीपूर ११) आकसपूर १२) मानमोडया १३) नागझरी १४) लंगडी भवसनी १५) शहाना १६) खापरखेडे १७) आमाणपूर खुर्द १८) टरबा १९) नायगांव २०) सिसुरा २१) पेटा २२) फोफराळे २३) चांदपूर २४) गुदा २५) इकरास २६) काटघर २७) पिरपूर.
६	जळगाव	(८) यावल	१) मनुबाई देवस्थान २) लंगडया आंबा ३) गटू-या ४) जामन्या ५) उसमळी ६) हरीपूरा ७) नागदेवी ८) वाघझीर ९) आसरा बारी.
		(९) रावेर	१) तिडया २) अंधारमळी ३) मोहमोडी ४) चिंचाटी ५) निमडया ६) गारखेडा ७) मोहमांडली सून ८) पिपट कुंड ९) पाल १०) मोरव्हाल ११) जिन्ती १२) गारखेडी १३) सहस्नलिंग १४) लालमाती.

		(१०)चोपडा	१)मराठा २) सत्रासेन ३)खांडरा ४) भोरचिडा ५) उमरटी ६) गोयापाडा ७) कृष्णापूर ८)खा-यापाडा ९)विजापूर १०)मुढयावतार ११)शेतपाणी १२)बोरअनंती १३)मालापूर १४) विष्णापूर १५) बोरमळी १६) कर्जाणा १७) मेलाना १८) देव्हारी.
		(११)एदलाबाद	१) दुई २) सुकली ३) सोमणगांव ४) डोलरखेडा ५) नोंदवेल ६) वायल ७) चारठाणे ८) देवी मंदीर ९) मारझिरा १०) जोधनखेडा ११) लालगोडा १२) हुलखेडा.
७	अहमदनगर	(१२) अहमदनगर	१)आगडगांव २)देवगांव ३)रतडगांव ४)बारदरी ५)मेहकरी ६)माळेवाडी ७)माथणी ८)रांजणी ९)खांडके १०)पिंपळगावकवडा ११)भोयरेखुर्द १२)कौडेगांव १३)सोनेवाडी १४)पिंपळगांव १५)उजनी १६)भोपरेपठार.
		(१३)पारनेर	१) चिंचोली २)शेरी-कोलदरा ३)दरोडी ४)नांदुरपठार ५)सावरगांव ६)कारेगांव, ७)निखोल ८)पांडळी-दर्या ९)जाधववाडी १०)शहाजापूर.
		(१४)पाथर्डी	१)चेकेवाडी २)माणिक दौंडी ३)पिरेवाडी ४)बोरसेवाडी ५)आलहणवाडी ६)मोहरी ७)करोडी ८) चिंचपूर-पांगुळ ९)ढाकणवाडी.

पुणे विभाग

८	सांगली	(१५) खानापूर	१) देविखिंडी २)रेणावी ३)वारुंबे ४)कुर्ली ५)पारे.
		(१६) कडेगांव	१)कोतवडे २)सोनसळे ३)सिरसगांव ४)सोनकिर.
९	सातारा	(१७)माण	१) कुळकजाई २) कळसकर वाडी ३) गाडेवाडी ४) शिंदी बुद्रुक ५) पाळवण ६) तोंडले ७) उगळेवाडी ८) खंडयाची वाडी ९) मोगराळे १०) शिंगणापूर ११) भाडळी १२) इंजलात १३) कळपोंडी १४) विरळी १५) वळई १६) कुक्कडवाड १७) मखणे १८) काळेवाडी १९) दोरगेवाडी २०) किरकसाड २१) महिमानगड २२) दिवडी २३) पांढरवाडी २४) स्वरूपवानवाडी २५) उकिरडे २६) शिंदी बुद्रुक २७) बोंधे.
		(१८) फलटण	१) सालपे २) आदकीखुर्द ३) आळजापूर ४) कोराळे ५) वाघोशी ६) लाथवडा ७) मानेवाडी ८) झडकषाईवाडी ९) वेलोशी १०) उपलवे ११) दाववडी १२) मीरेवाडी १३) गिरवी १४) धुमाळवाडी १५) बेडकेवाडी १६) सासकळ १७) भाडळी खुर्द १८) दुधेभावी १९) मीरदे २०) जावली २१) आद्रुड २२) कुरवाली बु.
		(१९)कराड	१) मरळी २) चोरजवाडी ३) कोरीवळे ४) बेलदरे ५) म्होप्रे ६) भोळेवाडी ७)साकुडी ८) येणके ९) कोळे १०) कुसुर ११) तुळसण १२) सवादे १३) लाटकेवाडी १४) हवेलवाडी १५) म्हसोळी १६) शेवाळेवाडी १७) शेळकेवाडी १८) मनु १९)येवती २०) घराळवाडी २१) हणमंतवाडी

			२२) टाळगांव २३) येळगांव २४) गोरेवाडी २५) गणेशवाडी २६) भरेवाडी २७) साळशिरमे २८) महारुगडेवाडी २९) जीती ३०) अक्काईवाडी ३१) कासारशिरमे ३२) निगडी ३३) घोलपवाडी ३४) किवळ ३५) खेडताईवाडी ३६) मसूर ३७) हणबरवाडी ३८) वाण्याची वाडी ३९) मालवाडी ४०) कांबीरवाडी ४१) शिरगांव ४२) सुळी ४३) पाल ४४) हरपळवाडी ४५) रिसवड ४६) वरती साकुर्डी ४७) सांजूर ४८) तांबवे ४९) आरेवाडी ५०) गमेवाडी ५१) माळवाडी ५२) डोळेवाडी ५३) पांढरवाडी ५४) आणे ५५) अंबवडे ५६) तारुख ५७) वामन वाडी ५८) वानरवाडी ५९) उंडाळे ६०) भूरभूशी ६१) जखीनवाडी ६२) नांदलापूर ६३) वनवासमाची ६४) वसंतगड ६५) चरेगांव ६६) भवानपाडा ६७) शितलवाडी ६८) चिरवली ६९) पाचुंद ७०) कामथी ७१) वाघेरी ७२) करवडी ७३) हजारमाची ७४) वावरमाची ७५) वनवासमाची ७६) राजमाची ७७) टेंभू ७८) भयापूर ७९) कोरेगांव ८०) कार्वे ८१) वडगांव हवलेली ८२) शेणोली कालवडे ८३) घोगांव.
औरंगाबाद विभाग			
१०	औरंगाबाद	(२०) सिल्लोड	१) धनशिंगवाडी २) बाभुळगांव ३) पोखरी ४) बाबरा ५) मोमोनाबाद ६) लेहा ७) बोधेगांव बु. ८) अंधारी ९) जातवा १०) उमरावती ११) घाटनांदा १२) परदेशीवाडी १३) चारनेर १४) थावडा १५) अंधारवाडी १६) केळगांव १७) सिरसाम १८) नातेगांव १९) घाटमखळ २०) हालदा २१) पिंपळदरी २२) मुखवार २३) वाघरा २४) रांजणी २५) अजिंठा २६) अनाड २७) आमसरी २८) नारवी २९) वडाळी.
		(२१) खुलदाबाद	१) वडगाव २) पाडळी ३) शिरोळ ४) सावरखेडा ५) लोणी ६) बोडक ७) खुलताबाद ८) धामणगांव ९) अबदुलापूर १०) निरगुही बु. ११) पिंपरी १२) जमालवाडी १३) म्हैसमाळ १४) शिरसमाळ १५) टाकळी खुर्द १६) आखतवाड १७) वेरुळ १८) मंत्रापूर १९) खुलताबाद २०) सराई २१) बादलाबाई २२) नंद्रबाद २३) मापसाळा २४) रसुलपूर २५) शंकरपूरवाडी २६) साबुखेडा २७) खिर्डी २८) सोनखेडा २९) भटजी ३०) लामनगांव ३१) खतेनापूर ३२) विरमगांव.
		(२२) कन्नड	१) तांदुळवाडी २) पेवली ३) मुंगसापूर ४) पेकडवाडी ५) कोंडवाडी ६) कल्याणी ७) वडनेर ८) अंबाला ९) आंबा १०) जामडी ११) रेळ १२) कुंजखेड १३) नांदगिरवाडी १४) हिवरुखेडा १५) वडाळी १६) जैतखेडा १७) मालेगांव ढोकळ १८) भारंबा १९) मालेगाव लोखंडे २०) मोहाडी २१) हस्ता २२) माहेगांव २३) देवूपूर २४) पळशी खुर्द २५) काळंबी मांजरा २६) भिलदरी २७) गोर पिंपरी २८) सवखेडा बु. २९) पिंपरखेडा ३०) सफीयाबाद ३१) खडकी ३२) पिशोर ३३) खातखेडा

			३४) वासडी ३५) निभोरा ३६) उमरखेड ३७) सावरगांव ३८) धामणी ३९) आंबेगांव बु. ४०) मेहुण ४१) हासेवाडी ४२) वडगांव ४३) लोझा ४४) पांगेरी ४५) बेलखेडा ४६) सोनवाडी ४७) शिवघाट ४८) चिमणापूर ४९) नागापूर ५०) करंजखेड ५१) रेडळगांव ५२) नेवूपूर ५३) घाटशेंदा ५४) टाकळी अंतूर ५५) लोहगांव ५६) नायगांव ५७) तपोवन ५८) कान्हेगांव ५९) हिवरा ६०) दुधमाळ ६१) तळनेर ६२) वडोद ६३) मोहर्डा ६४) वजीर वाडी (मोहर्डा- गावाखालील वाडी).
११	बीड	(२३) आष्टी	१)देऊळगाव घाट, २)चिंचवाडी, ३)आरणविहिर,४) कारखेलखुर्द, ५)वेलतुरी, ६)शेंडाळे,७) मसुबाची वाडी, ८)महिंद्र, ९)पांग्रा, १०)पिंपरी (नजीक घाट).
		(२४) पाटोदा	१) निरगुडी २) वडझरी, ३) रोहतवाडी, ४) डोमरी.
		(२५) परळी (वैजनाथ)	१)सरफराजपूर, २) गर्देवाडी ३) कन्हेवाडी, ४) मोहा, ५) बोधेगाव ६) सोनहिवरा ७) अस्वलंबा ८) वानटाकळी ९) दौनापूर १०) डाभो ११) इदबवाडी १२) कनेरवाडी, १३) भोपला १४) देवाडा.
		(२६) केज	१)तळनेरी २)नागझरी ३)जिवाजी वाडी ४)धाटेवाडी ५)तूळूची वाडी ६)कोरडयाची वाडी ७) गौरवाडी ८) पराची वाडी.
		(२७) बीड	१)हिवरा-पहाडी, २)बोरखेडी, ३) वांगी, ४)कोल्हारवाडी, ५)अहेरवाडी, ६)करझणी, ७)धनगरवाडी,८) चराटा, ९)मेंगळेवाडी, १०)जाधववाडी,११)नागझरी, १२)पाटोदा १३) (बेलवंडी) कचारवाडी, १४)खंडाळा
		(२८) वडवणी	१) चिखलबीड, २) खडकी, ३) पिंपळा
		(२९) आंबेजोगाई	१) चिंचखंडी, २)राक्षसवाडी, ३)ममदापूर (परळी), ४)एल्डा, ५)मांडवा ६)पठाण, ७)काळवटी (लमानतांडा) ८)साकूड, ९)अंबलवाडी.
		(३०) धारूर	१) चिखलबीड २)खडकी ३)टोकवाडी ४)पिंपळा ५)मैदवाडी ६)चोरांबा ७)मोहा (जहागीर) ८)काटेवाडी ९)भोगलवाडी १०)मोहखेड ११)आमला १२)कोयाड
१२	हिंगोली	(३१) हिंगोली	१) नरसी २) लोहगांव ३) आडोळ ४) हनकदरी ५) खिल्लार ६) आमदारी ७) जामदाया ८) खांबाळा ९) पळसी ८) नवलगव्हाण ९) भांडेगाव १०) सावा ११) जामरी खु. १२) कडती १३) हनवतखोड १४) देवुळगाव जहागीर १५) चिंचाळा १६) देवठाणा १७) फाळेगाव १८) कानडखेडा बु. १९) कलबुर्गा २०) वाठोणा (प.वासीम) २१) चारठाण २२) नरसी २३) लोहगाव २४) पिंपळखेड २५) वैजापुर २६) पांगरी २७) बोराळा २८) नादुरा २९) एकंबा ३०) खंडाळा ३१) बेलुरा ३२)आडगाव ३३) ब्रम्हपुरी ३४) खेरडा ३५) धानापूर ३६) धोतरा ३७) उमरखोजा ३८) शिरसम खु. ३९) शिरसम बु. ४०) डिग्रस वाणी ४१) सांडस त. पिंपळदरी

			४२) सावरगाव हटकर ४३) वराडी ४४) गारखेडा ४५) मौजा ४६) दुधेरी ४७) चिंचोली ४८) जोडतळा ४९) डोंगी ५०) नांदुसा ५१) विठ्ठलवाडी ५२) पेडगाव
		(३२) कळमनुरी	१) खडकत बु. २) खडकत खु. ३) महारी बु. ४) महारी खु. ५) खरवड ६) बोल्हाडवाडी ७) सालेगाव ८) जांब ९) निमटोक १०) कवडा ११) शिंदगी १२) मावधावंडा १३) दांडेगाव १४) रामेश्वर १५) पिंपरी खु. १६) कानेगांव १७) फुटाणा १८) दाभडी १९) चुंचा २०) भाटेगाव २१) खेरडा
		(३३) औढा नागनाथ	१) सावळी २) बोरजा ३) जडगाव ४) येहळेबाव सा. ५) सुरेगाव ६) देवाळा ७) अंजनवाडा ८) मुर्तिजापूर सावंगी ९) कुंडकर पिंपरी १०) दुधाळा ११) दुरचुना १२) वडचुना १३) पिंपळा १४) सुकापूर १५) माथा १६) सिध्देश्वर १७) पिंपळदरी
		(३४) सेनगाव	१) जांभुरन(बु.) २) पारडी पोहकर ३) कारेगाव ४) रिधोरा ५) सेनगाव ६) कोळसा ७) सुकळी बु. ८) सुकळी खु. ९) शिंदेफळ १०) धनगरवाडी ११) साबलखेडा १२) बाभुळगाव १३) गोरेगाव १४) चौडी खु. १५) ब्राम्हणवाडा १६) पिंपरी वायचाळ १७) बोरखडी
१३	बुलढाणा	(३५) खामगांव	१) गिरोळ २) इसालवाडी ३) चिंचखेडनाथ ४) कडेडगाव ५) चिंचखेडबंड ६) शेंद्री ७) मांडणी ८) बोधा ९) खेडी १०) वाकी ११) गारवेड १२) गारोडी १३) थार १४) माटरगांव १५) चिंचखेड १६) सारोळा १७) कोन्टी १८) वझर १९) पिंपरीधनगर २०) लाखनवाडी खुर्द २१) फत्तेपूर २२) निमखेडा २३) लाखनवाडी बुद्रुक २४) हिवरेखेड २५) निरोडा.
१४	अकोला	(३६) पातूर	१) अंबारी २) भानोसा ३) बेलतळ ४) मलकापूर ५) भांकद कंदोली ६) बडी आमराई ७) बोडसा ८) खानापूर ९) काकडदरी १०) कोठारी बुद्रुक ११) पासटल १२) कोसगांव १३) माळराजुरा १४) सावरखेड १५) चिंचखेड पातूर १६) शेकापूर १७) कार्ला १८) चारमुळी १९) धरम २०) पांदुर्जा २१) सोनुना २२) चिखलवाहळ २३) चौडी २४) जांब २५) चिंचखेड २६) गोळेगांव २७) आधारसावंगी २८) गावडगांव २९) सावरगांव.
१५	यवतमाळ	(३७) पुसद	१) पिंपळगाव २) हौसापूर ३) बामनवाडी ४) का-होळ ५) गहुळी ६) चौडी ७) चिंचघाट ८) देवगव्हाण ९) बेलगव्हाण १०) जामनीधुंदी ११) मोरगड १२) उडवी १३) पारवा १४) पांदूर्णी (खुर्द) १५) खटकोला १६) पन्हाळा १७) मांजारवजळा (खुर्द) २८) मांजरजवळा (बु) १९) सावतमाळ २०) हनवंतखेड २१) मारवाडी २२) अमृतनगर २३) धनसळ २४) अनसळ २५) उपवनवाडी २६) रामपूरनगर २७) दुधगिरी २८) अनसिंग २९) जांबनाईकर ३०) शिलोना.

		(३८) उमरखेड	१) दिडाळा २)पार्डी ३)पिरंजी ४)गोंविंदपूर ५)कुरळी ६)जाम ७)अकोली ८)साताळा ९)मसळग १०)पार्डी ११)जेवळी १२)पिंपळगांव १३)बोडखा १४)पेंधा १५)उदापूर १६)सावरगांव १७)परोटी खुर्द १८)नानी १९)बोरी २०)थेरडी २१)पवनाळा २२)सोनदाभी २३)येकंबा २४)मोरचंडी २५)कोसंबी २६)चिखली २७)रोमपूर २८)बोरगांव २९)डोंगर गांव ३०)धडोली ३१)सोईर ३२)नवेलालपूर ३३)दिग्रस ३४)काजी ३५)कवठा ३६)दहेली ३७)धानोरा ३८)शिवाजीनगर ३९)जवराळा ४०)उमरी ४१)कसोली ४२)सेवालालनगर ४३)वडगांव ४४)दामसरी ४५)धार बु. ४६)सेरंडी ४७)दरारी ४८)मधुरानगर.

जोडपत्र चार
(सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणेकरिता लागू)

ज्यांचे मोजमाप करता येत नाही अशा पुढील कामांसाठी विहित करण्यात आलेल्या दराप्रमाणे प्रतिदिन मजुरी द्यावी.

उदाहरणार्थ:-

(एक) सर्वेक्षणविषयक उपकरणाची ने-आण करण्यासाठी ती विशिष्ट ठिकाणी मांडण्यासाठी संरेखन (अलाईनमेंट) इत्यादी कामांसाठी आवश्यक असलेले मजूर.

(दोन) श्री मजुरांना कामावर येताना कामाच्या ठिकाणी आणलेल्या आपल्या मुलांची देखभाल करण्यासाठी आवश्यक असलेले श्री मजूर.

(तीन) पहारेकरी.

(चार) साखळीने मोजणी करणे आणि साखळीच्या मोजणीच्या खुणाचे दगड बसविणे व त्याला सफेदी देण्यासाठी आवश्यक असलेले मजूर.

(पाच) सर्वेक्षण व सीमांकन यामध्ये सीमारेखन करणे, चार लहान दगडांची रास उभारणे याचा समावेश होतो.

(सहा) निरनिराळ्या मांडणीशी अनुरूप असा, निरनिराळी क्षेत्रे (झोन) दर्शविणारा मांडणी नकाशा तयार करणे.

(सात) नालाबांध बंदिस्ती व घळी बुजविणे (गली प्लगिंग) यासह मृदसंधारणाची किरकोळ कामे.

(आठ) कामाच्या ठिकाणी आवश्यकता असल्यास झाडांची मुळे/बांधे काढून टाकणे.

*****

जोडपत्र- पाच

(वनीकरण व सामाजिक वनीकरण विभागाकरिता लागू)

वनीकरण व सामाजिक वनीकरणाच्या खालील बाबींवर काम करणा-या मजुरांना विहित केलेल्या दराप्रमाणे प्रतिदिन मजुरी द्यावी :-

अनु- क्रमांक	कामाची बाब
१	१०० मीटर अंतरावरून (सागाचे स्टंप आणून लावणे).
२	२०० मीटर अंतरावरून रोपे आणून लावणे.
३	२०० मीटर अंतरावरून पॉलिथिनच्या पिशवीतील रोपे आणून लावणे. (एक) लहान पिशवीतील रोपे. (दोन) मोठ्या पिशवीतील रोपे.
४	मध्यवर्ती ठिकाणापासून रोपे वाहून नेणे व ती आदेशानुसार टी.सी.एम. नाल्याच्या बांधावर लावणे.
५	गवताच्या रोपांच्या वाफ्यामध्ये (टसॉकची रोपे) रोपे लावणे.
६	रोपटयांच्या सभोवताली १ मीटर व्यासाच्या जागेतून तण काढून रोपटे मध्यभागी आणणे, त्यात अनावश्यक तण/ झाडोरा न ठेवणे (त्या कामात पीक कापणी अंतर्भूत नाही) आणि गोळा झालेले तण रोपट्याच्या दोन रांगाच्या मध्ये निदेशाप्रमाणे ठेवणे -- (अ) अल्प घनता. (ब) साधारण घनता. (क) भरपूर घनता.
७	उरळीवरील रोपांच्या दोन्ही बाजूस असलेल्या अर्धा मीटर रुंदीच्या पट्ट्यामधील सर्व तण काढून टाकणे, त्यावर अनावश्यक तण/ झाडोरा न ठेवणे व निदेशाप्रमाणे हा सर्व कचरा दूर फेकणे-- (अ) अल्प. (ब) साधारण.
८	पॉलिथिलीन पिशव्यातील रोपांसाठी, सरासरी ५० मीटर अंतरावर उपलब्ध असलेल्या सामग्रीचा वापर करून काटेरी कुंपण घालणे (आवश्यकता असेल तर योग्य प्रकारे लाकडी खुट्यांनी आधार देण्यात यावा).
९	१०० मीटर अंतरावरून रोपवाटीकेतील पॉलिथिन पिशव्यांतील रोपांना पाणी घालणे (पिशव्यांचा आकार सेंटीमीटरमध्ये)-- (अ) १० x २० (ब) १२.५ x २५ (क) २५ x ३५ (ड) ३५ x ४५
१०	१०० ते २०० मीटर अंतरावरून पाणी आणून रोपवाटीकेतील पॉलिथिलीन पिशव्यांतील रोपांना झारीने पाणी घालणे(पिशव्यांचा आकार सेंटीमीटरमध्ये)-- (अ) १० x २० (ब) १२.५ x २५ (क) २५ x ३५ (ड) ३५ x ४५
११	विविध जातीच्या रोपटयांसाठी गोळा करण्यात आलेल्या सामग्रीचे निदेशाप्रमाणे काटेरी कुंपण घालणे (आवश्यकता असल्यास आधाराची तरतूद करणे.)

१२	निदेश दिल्याप्रमाणे कोणत्याही आकाराच्या वाफ्यात १५ सेंटीमीटर अंतरावर रांगेने आवश्यक बी पेरणे.
१३	रोपवाटीकेतील कोणत्याही आकाराच्या वाफ्यावरील रोपटी सोडून इतर अनावश्यक तण, वनस्पती काढून टाकणे व कोणताही तण/ झाडोरा न ठेवता व निदेश दिल्याप्रमाणे काढलेले तण/ वनस्पती अंदाजे १०० मीटर अंतरापलीकडे नेऊन टाकणे -- (अ) पहिल्यांदा तण काढणे. (ब) नंतर तण काढणे.
१४	निदेश दिल्याप्रमाणे सागवानाचे खुट टिकावाने खोदून काढणे.मुळे ३० सेंटीमीटर जमिनीत खोल गेलेली असल्यास ती कापणे व मध्यवर्ती ठिकाणी त्यांचा ढीग करणे.
१५	निदेश दिल्याप्रमाणे अंगठया एवढ्या जाडीचे व २० ते २१ सेंटीमीटर लांबीचे स्टंप तयार करणे व प्रत्येकी १०० स्टंपचे गट्टे बांधणे.
१६	१०० मीटर अंतरावरून पाणी आणून रोपवाटीकेतील कोणत्याही आकाराच्या वाफ्यातील रोपांना झारीने पाणी घालणे.
१७	निदेश दिल्याप्रमाणे रोपवाटीकेतील कोणत्याही आकाराच्या वाफ्यातील रोपटी सोडून इतर अनावश्यक सर्व तण/ वनस्पती काढून ते क्षेत्र साफ करणे व हा सर्व कचरा १०० मीटर अंतरापलीकडे नेऊन टाकणे --- (अ) पहिले तण काढणे. (ब) नंतरचे तण काढणे.
१८	रोपवाटीकेच्या वाफ्यातून बीज रोपे उपटून काढणे व ती आवेष्टीत (पॅकिंग) करणे.
१९	(काडीचा खर्च वगळून) १ मीटर उंचीच्या काडीचा रोपांना आधार देण्यासाठी काड्या कलम रोपांना बांधणे.
२०	स्थानिकरित्या झुडपापासून मिळणा-या सामग्रीपासून आंब्याच्या झाडाची रोपटी वा कलमे यासाठी छपराची तरतूद करणे (यात झुडपे कापणे/ तोडणे व निदेश दिल्याप्रमाणे जागेवर मातीच्या आधाराने ती उभी करणे या कामाचा समावेश आहे, पण सामग्रीचा खर्च अंतर्भूत नाही.)
२१	रोपवाटीकेत रोपांना खताची मात्रा देणे / फवारणीकरिता.

जोडपत्र सहा
(सर्व कार्यान्वयीन यंत्रणेकरिता लागू)

१. या दरपत्रकामध्ये अकुशल बाबींसाठी अकुशल मजुरांना घ्यावयाच्या मजुरीसंबंधीचे दर निर्धारित करण्यात आले आहेत.कुशल बाबींसाठीचे दर त्या त्या खात्याच्या विहित दरसूचीनुसार देण्यात यावेत.
२. कठीण खडकात खोदाई करणे (सुरुंग लावून अथवा सुरुंग विरहीत) ही बाब पूर्णपणे कुशल समजण्यात यावी.
३. माती/मुरुम/ वाळू इत्यादी खाणीतून खोदून गाडीत भरून त्याची १०० मीटर अंतरापलीकडे वाहनाद्वारे वाहतूक करून भरावासाठी योग्य जाडीचे थर करणे वा रस्त्याच्या कामासाठी योग्य आकाराचे ढीग करणे या सर्व बाबी एकमेकांवर अवलंबून असल्यामुळे ह्या कुशल बाबी समजण्यात याव्यात व त्यासाठी खात्याने दर वापरावेत.
४. रस्त्यांच्या कामासाठी तसेच इतर कामांसाठी जेव्हा मजुरांकडून खडीफोडून पुरविण्याचे काम करावयाचे असेल त्यावेळी सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या दरसूचीतील दरानुसार मजुरांना मजुरी देण्यात यावी व तशीच तरतूद अंदाजपत्रकात करण्यात यावी.अशा परिस्थितीत देण्यात येणारी मजुरी अकुशल खर्चात समाविष्ट करावी.
५. अकुशल बाबींच्या सामग्रीची रॉयल्टीची रक्कम जिल्हाधिका-यांनी महसूल खात्याकडे अकुशल बाबीचे काम पूर्ण झाल्यानंतर वर्ग करावी.रोहयोच्या अकुशल बाबींच्या दरसूचीमध्ये रॉयल्टीचा अंतर्भाव केलेला नाही. कुशल बाबीकरिता त्या-त्या खात्याची दरसूची वापरावयाची असल्यामुळे व जर खात्याच्या बाबीमध्ये रॉयल्टीचा अंतर्भाव केला असल्यास कंत्राटदारामार्फत रॉयल्टी चार्जेस महसूल खात्याकडे द्यावे लागतील व अशी तरतूद त्या निविदेमध्ये करावी.
सा.बां.विभागाच्या दरसूचीतील बाबींच्या दरात रॉयल्टी चार्जेस अंतर्भूत केली असल्याचे दिसते.परंतु जलसंपदा विभागाच्या दरसूचीत रॉयल्टी चार्जेस अंतर्भूत केली नसल्याचे दिसते.तेव्हा कुशल भागाची कामे करताना खात्याच्या दरसूचीतील बाबींच्या दरात रॉयल्टी चार्जेस अंतर्भूत आहेत अथवा नाहीत असा स्पष्ट उल्लेख निविदेमध्ये करावा.
६. कामाची गुणवत्ता राखण्यासाठी खात्याच्या नियमानुसार घ्यावयाच्या गुणनियंत्रण चाचण्याकरिता अंदाजपत्रकात अशी तरतूद करावी व यावरील खर्च कुशल भागात अंतर्भूत करावा.